

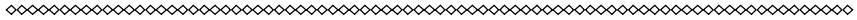
DOI 10.34132/pard2023.20.01

IMPLEMENTATION OF GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES AS A TOOL FOR STRENGTHENING DEMOCRACY IN UKRAINE

Andriy Antonov Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Economic Security, Public Administration and Management of the State University «Zhytomyr Polytechnic», Zhytomyr, Ukraine.

Igor Prykhodko Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the account and audit, Manager department of account, taxation and financial and economic safety of the Dnipro state agrarian and economic university, Dnipro, Ukraine.

Liudmyla Antonova Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Accounting and Auditing of the Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine.



The purpose of the article is to establish the peculiarities of the implementation of the principles of good governance in Ukraine and their impact on the development of democracy in the country. It was established that in foreign sources, the concept of good governance is defined as an institutional environment where citizens interact with government structures and employees; as effective, transparent and responsible government management of public affairs, including the involvement of representatives of civil society in achieving common goals of social, economic and cultural development. It was determined that an important component of effective governance is the observance of democratic principles, which includes active public participation and transparency in state activities. This will contribute to the stable economic and social development of Ukraine. To achieve this goal, it is necessary to involve all interested parties at the state and local levels, focusing on the principles of good governance. It has been proven that in the current conditions and in the future, the problems of social consolidation, tolerance, achieving consensus and trust between social, national and religious groups will

become the main issues. The problem of trust in power, economic and legal institutions will also remain high. The Ukrainian government will be forced to make unpopular decisions in difficult conditions that will depend on the socio-economic situation and the demands of society. This requires the mechanisms of deliberative democracy, which will promote inclusiveness, reasoned discussions and conflict resolution. It is proven that two directions can be considered to strengthen democracy in Ukraine and strengthen good governance: improvement of existing mechanisms of public discussions by adding elements of deliberation, as well as research, adaptation and implementation of new mechanisms. Special attention should be paid to systematic dialogues with institutions of civil society, which can be useful in solving complex social problems.

Key words: *public administration, good governance, effective governance, democratic principles, openness and transparency, participatory democracy, civil society institutions, public participation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. За 30 років незалежності в Україні відбулося кілька ключових подій: дві революції, що мали за мету захист демократії, та втрата частини територій внаслідок російської агресії. На 31-му році існування Української держави Росія здійснила повномасштабний напад, загрожуючи нашій національній безпеці та загалом існуванню держави. Перемога в цій життєво важливій війні стане новим етапом у розвитку країни. Проте поствоєнний період буде складним не тільки економічно, але й супроводжуватиметься посттравматичними симптомами, які виявлятимуться на рівні як окремих осіб, так і всього суспільства.

У зв'язку зі специфікою суспільних процесів післяреволюційних періодів в історії України (які, хоч і були менш насильницькими, але відзначалися широким спектром реакцій – від будівництва конструктивних реформаторських коаліцій у громадському секторі до негативних «смітникових люстрацій») очікується, що однією з особливостей поствоєнного періоду буде збільшення суспільного тиску на державні інституції. Серед основних проблем, які потрібно буде вирішувати, буде боротьба з негативними

наслідками бюрократії, закритістю процесів прийняття рішень та недосконалістю адміністративних послуг. Активні рушійні сили, такі як волонтери, громадські та благодійні організації та бізнес-асоціації, опиняться на передовій у цій боротьбі. Одночасно відбуватиметься й активна конкуренція між різними групами інтересів в умовах складної соціально-економічної ситуації .

Принципи державного управління, які впроваджуються з 2017 року в Україні стали базовими принципами реформування публічного управління як на державному, так и на рівні місцевого самоврядування. Один з важливих європейських принципів ефективного управління – це принцип урахування інтересів та залучення громадян, які повинні мати право голосу та їх позиція має бути врахована у формуванні стратегії розвитку регіонів, міст та держави в цілому. Тому, актуальним для України залишається в умовах воєнного часу та після, розбудова механізмів належного демократичного врядування за умов покращення рівня взаємин держави і суспільства. Розвиток інформаційно-комунікаційної складової системи публічного управління стала вже базовим чинником сталості країни, що дозволить у подальшому прискоритися у процесі євроінтеграції [1]. Усе вищезазначене в цілому зумовлює необхідність актуалізації дослідження перспектив впровадження належного врядування в Україні в умовах воєнного стану та післявоєнної розбудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реалізації принципів належного врядування присвятили свої дослідження такі науковці, як: Л. Івашова [1], Т. Андрійчук [2], Н. Галіцина [3], Н. Гришина [4], Ю. Гумен [5], Н. Дригуля [6], Р. Мельник [8], М. Пухтинський [10], Ю. Шайгородський [11], Б. Шевчук [12], С. Чамбе [13], А. Дикополю [15], А. Міхютіс [15]. При цьому в сучасній Українській державі існує суспільний запит на подальше висвітлення проблемних питань реалізації принципів належного врядування й розвитку демократії в країні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є встановлення особливостей реалізації принципів належного врядування в Україні та визначення їх впливу на розвиток демократії в країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на проведені реформи та військові дії, система публічної влади та соціальна складова суспільства залишаються незбалансованими та не відповідають принципам демократичної, соціальної та правової держави, встановленим у Конституції. Оновлення Конституції та конституційне регулювання суспільних відносин до цього часу не мають концептуального та системного підходу. Для подальшого розвитку демократичної системи влади необхідне розроблення конституційно-правового регулювання та впровадження інноваційних механізмів здійснення публічної влади. Важливим кроком може стати розробка та обговорення концептуальних засад формування та конституційно-правового оновлення врядування в Україні в процесі загальнонаціональної дискусії в різних форматах проведення.

Дослідження можливостей, пов'язаних з новою парадигмою публічного управління в Україні, зосереджено на належному врядуванні. Ця парадигма базується на постулатах антропоцентричної філософії, де пріоритетом є права і свободи людини. Вона також передбачає поєднання та реалізацію інтересів різних суб'єктів публічної влади (рис. 1): законодавчої, виконавчої, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнес-асоціацій, середовища. Такий підхід дозволяє гармонізувати процеси суспільного розвитку [10].

Належне врядування є дуже важливим для того, щоб публічна адміністрація працювала відповідним чином (ефективно, злагоджено). Це означає, що люди, які працюють у цій сфері, повинні дотримуватися правових принципів під час виконання адміністративних процедур та прийняття рішень. Ці принципи забезпечують дотримання принципу верховенства права і визначають процедури, які повинні бути дотримані.

Крім того, принципи належного врядування допомагають досягати інших цілей, таких як зменшення корупції, врахування думки меншості під час прийняття адміністративних рішень та залучення громадських організацій до управління справами держави [8, с. 154]. Концепція належного врядування сформувалася в європейській правовій доктрині, яка базується на демократії

та верховенстві права, які є основоположними принципами правових систем провідних західноєвропейських країн. Подальший розвиток політико-правових учень сприяв структуризації та розвитку концепції належного урядування. Для кращого розуміння цієї правової категорії та її відношення до принципу та відповідної концепції належного управління доцільно розглянути основні стандарти згаданих понять.



Рис. 1. Схематичне зображення векторів впливу в антропоцентричній моделі публічного управління.

Джерело: розроблено автором

В іноземних джерелах концепцію належного урядування визначають таким чином:

- як інституційне середовище, де громадяни взаємодіють з урядовими структурами та службовцями [15];
- як ефективне, прозоре та відповідальне керівництво урядом публічними справами, включаючи залучення представників громадянського суспільства до досягнення спільних цілей соціального, економічного та культурного розвитку [3].

У дослідженнях європейських вчених прийнято відносити до стандартів належного урядування нижчеперелічені принципи:

- відповідне законодавство;
- дотримання законності;
- участь громадян;
- прозорість прийняття рішень;
- доступ до інформації;
- належне керівництво;
- належний персонал;
- належний бюджетний та фінансовий менеджмент;
- ефективність;
- нагляд та відповідальність [4].

Важливо відзначити, що цей перелік не є закритим, оскільки з розвитком та ускладненням суспільних відносин у світі можуть виникати нові принципи належного врядування.

Основною метою врядування є досягнення балансу між різними інтересами, що виникають між різними сторонами, такими як державні та місцеві органи влади, приватний сектор і громадянське суспільство. Для досягнення цієї мети врядування має виконувати такі функції:

- встановлення мети зацікавлених сторін;
- визначення цінностей, які є важливими для зацікавлених сторін;
- розвиток культури організації, яка включає в себе установлення спільних цінностей та норм поведінки;
- розробка та впровадження моделі врядування у практиці;
- забезпечення відповідальності менеджменту за досягнення поставлених цілей;
- забезпечення координації роботи різних зацікавлених сторін [5].

- Основні принципи належного врядування включають таке:
- відкритість - інституції повинні працювати більш відкрито й активно обмінюватися інформацією з державами-членами Європейського Союзу, щоб збільшити доступність інформації та підвищити довіру до інституцій;

- участь - важливість участі широкого кола осіб та організацій на всіх етапах творення політики (від планування до впровадження), щоб забезпечити якість й ефективність політики та збільшити довіру до інституцій;

– відповідальність - кожна з інституцій Європейського Союзу повинна нести відповідальність за свої дії та рішення, а також повинні бути чіткі регламенти відповідно до своїх обов'язків та ролей. Цей принцип також важливий для держав-членів та всіх інших агентів, які беруть участь у розробці та впровадженні політики Європейського Союзу;

– ефективність означає, що політика повинна бути реалізована швидко та ефективно, з урахуванням чітких завдань, оцінки впливу на майбутнє та попереднього досвіду. Це також передбачає використання політики Європейського Союзу на пропорційній основі та прийняття рішень на найбільш доречному рівні;

– відповідність означає, що політика та всі засоби повинні бути взаємопов'язані та легкозрозумілі. Зростання кількості завдань Союзу та розширення призводять до ще більшої необхідності в злагодженості всередині нього. Вирішення таких викликів, як кліматичні або демографічні зміни, потребує поєднання різних напрямів політики, на яких побудований Європейський Союз [16].

Важливою складовою ефективного врядування є дотримання демократичних принципів, що включають активну участь громадськості та прозорість у діяльності держави. Це сприятиме стабільному економічному та соціальному розвитку України. Для досягнення цієї мети необхідним є залучення всіх зацікавлених сторін на державному та місцевому рівнях, орієнтуючись на принципи належного врядування. Ці принципи є одночасно і еталонами, і індикаторами реалізації принципів, вони визначають набір цілей та інструментів для їх досягнення та забезпечують ефективне функціонування органів влади на основі демократії, верховенства права та прав людини [6].

У 2019 р. міжнародними неурядовими організаціями було ухвалено Кодекс кращих практик участі громадськості в процесі прийняття рішень. Цей Кодекс є важливим міжнародним стандартом з питань спілкування з громадськістю і містить загальні принципи, рекомендації, інструменти та механізми активної участі інститутів громадянського суспільства. Кодекс передбачає чотири рівні залучення громадськості: інформування, консультації, діалог та партнерство, які є основою для ефективної взаємодії

влади і громадськості. Рівень впливу громадськості та інститутів громадянського суспільства на різних етапах процесу прийняття політичних та управлінських рішень залежить від їх активної участі. На рис. 2 показані чотири рівні участі, які розподілені від менш активних до найбільш активних [14].

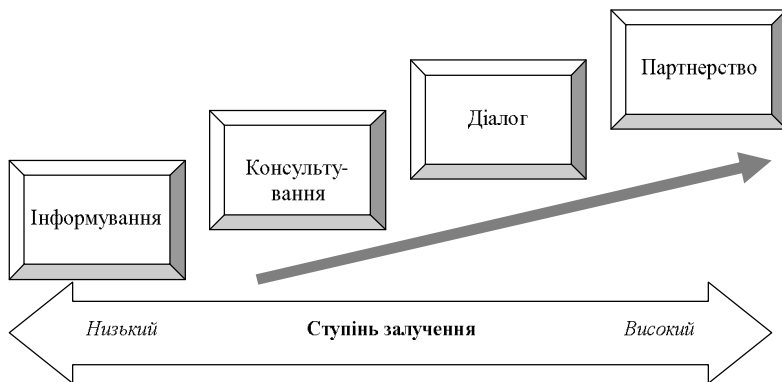


Рис. 2. Рівні громадської участі в діяльності органів публічної влади
Джерело: розроблено автором

Це так звані ступені участі, які показують різноманітність (ступінь залучення або виключення громадськості) та можуть включати вказівки на глибину (поверховий або інтенсивний характер) процесу громадської участі; служать показниками процесу еволюції суспільства та держави з плином часу та рівнем розвитку практики участі в управлінні.

Цю схему можна розглядати таким чином:

- інформування (низький рівень участі, де лише органи державної влади надають інформацію і від громадськості не очікується участь);
- консультації (органи державної влади запрошують громадськість висловити свою думку з приводу конкретного політичного питання, ініціатором є органи влади);
- діалог (будь-яка сторона може ініціювати діалог, який, у свою чергу, може бути широким або базуватися на основі співпраці);
- партнерство (найвищий рівень залучення, де громадськість та влада тісно співпрацюють).

Перед органами публічної влади, публічними службовцями та політичними діячами по закінченню війни в Україні має постати питання, які заходи можуть бути вжиті владними інституціями, щоб відповісти на вимоги суспільства стосовно подальшої демократизації та європеїзації. Це може відбуватись, головним чином, шляхом впровадження принципів належного врядування, які були розроблені на міжнародному рівні для того, щоб забезпечити правильні відносини між державою та громадянами. Серед таких принципів можна виділити участь, справедливість та інклюзивність, прагнення до консенсусу, підзвітність, прозорість та чутливість до потреб населення [17].

Згадані принципи демократії, такі як участь, справедливість та інклюзивність, орієнтація на консенсус, підзвітність, прозорість та чуйність врядування, перетинають межі традиційного розуміння демократії як форми народовладдя. Вони актуалізують сучасні концепції партисипаторної демократії, яка залучає громадян до безпосереднього прийняття державних рішень, та деліберативної демократії, яка сприяє вдумливому та обґрунтованому обговоренню важливих питань політичного життя.

Учасницька демократія, як суспільна партисипація, що являє собою свідому, активну політичну участь громадян у формуванні, виробленні та реалізації політичних рішень, ґрунтується на концепції деліберації та пропонує доповнити вибірккову демократію шляхом проведення аргументованих обговорень важливих питань державної політики. Основний акцент робиться на змістовності таких обговорень, які повинні забезпечувати покращення розуміння учасниками питань, сприйняття думок інших, здатність перегляду поглядів та аргументів з урахуванням отриманої інформації. Орієнтація на конструктивне розв'язання конфліктів та наближення до консенсусу, який базується на розумінні обґрунтувань всіх учасників, є нормативним ідеалом цієї концепції [13].

У наближеному до завершення війни періоді та етапі відбудови можна очікувати, що великий запит на більшу прозорість, відкритість, підзвітність та чутливість управління стане дедалі більш актуальним у суспільстві. Однак, низькі показники довіри громадян до державних інституцій також залишаються проблемою. Заходи,

які допомогли зміцнити єдність українців під час війни, можуть почати розпадатися в мирний час, особливо за складних умов. Різні соціальні та економічні чинники зміцнюватимуть боротьбу між різними групами інтересів у суспільстві. Очікувати швидкого подолання різниць між українцями, таких як політичні, світоглядні та ціннісні відмінності, є надто оптимістичним [11]. Проблеми суспільної консолідації, толерантності, досягнення консенсусу та довіри між соціальними, національними та релігійними групами стануть головними питаннями. Проблема довіри до владних, економічних та правових інститутів також залишиться гострою. Український уряд буде змушений приймати непопулярні рішення у складних умовах, що залежатимуть від соціально-економічної ситуації та вимог суспільства. Для цього потрібні механізми деліберативної демократії, які сприятимуть інклюзивності, аргументованості обговорень та залагодженню конфліктів.

Україна вже використовує деякі механізми з дорадчими функціями, такі як громадські ради при органах виконавчої влади, які мають на меті допомагати у проведенні обговорень питань державної політики та проектів рішень [8]. Однак, практична робота громадських рад не завжди відповідає характеристикам деліберативної демократії. Також важливо звернути увагу на те, що обговорення громадських рад можуть бути закриті для інших зацікавлених сторін та громадян. На жаль, лише чверть рад системно проводять відкриті публічні заходи для обговорення важливих питань державної політики, а більшість ключових та важливих питань обговорюються вузьким колом - членами громадської ради, кількість яких обмежена 35 особами [7].

Для впровадження конституційних і політико-правових змін у системі публічного управління в Україні необхідна комплексна трансформація системи влади, яка повинна бути розроблена на доктринальному рівні та обговорена на громадському рівні. Доцільно розробити Концептуальні засади формування та політичного оновлення врядування, щоб реалізувати постулати «належного врядування». Також потрібно визначити концепцію системного оновлення Конституції України. У практичному вимірі доцільно впровадити систему громадського моніторингу та контр-

олю за функціонуванням публічної влади з використанням традиційних і новітніх електронних форм безпосередньої демократії для модернізації врядування.

У впровадженні належного урядування в Україні існують різні перешкоди, які охоплюють не лише термінологічно-пізнавальні аспекти, але й об'єктивні фактори (рис. 3). Ці фактори включають у себе високий рівень корупції, опір щодо демократичних реформ, застарілі погляди та підходи до управління серед публічних службовців, учених та дослідників, а також упереджене ставлення до запропонованих моделей реформ. Подолання цих деструктивних факторів допоможе прискорити демократизацію вітчизняної правової системи в цілому.

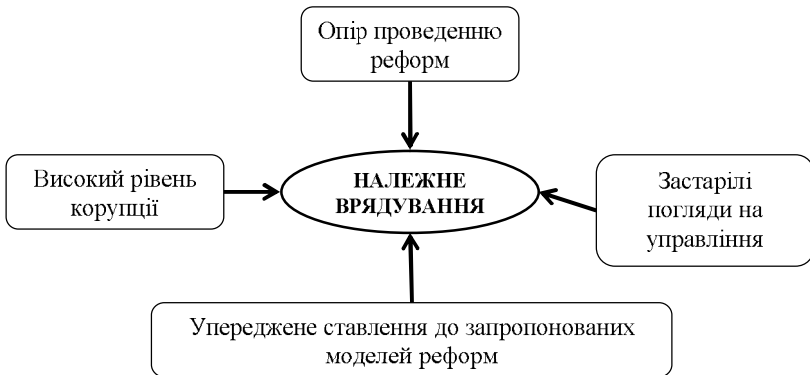


Рис. 3. Перешкоди на шляху впровадження належного врядування в Україні.

Джерело: розроблено автором

– Невдалий процес запровадження європейських принципів належного врядування може мати наслідки, серед яких можна виділити:

– поширення корупції, що може призвести до зниження темпів розвитку ринкової економіки;

– скорочення соціальних програм, ухилення від сплати податків та зборів, збільшення часу та вартості надання адміністративних послуг;

– застосування політики «подвійних стандартів», ухвалення рішень на підставі «доцільності» замість відповідності законам та забезпечення законності, що призводить до порушення принципу верховенства права;

– згортання демократичних процесів у суспільстві, зниження політичної активності громадян, поява нових пріоритетів у політиків, підприємців та громадян [12].

Деліберативні опитування є перспективним механізмом для обговорення складних суспільно-політичних питань. Розробники підкреслюють, що головною відмінністю таких опитувань є надання учасникам детальної інформації про державну політику і можливість обговорення її з людьми, які мають різні погляди. Після цього результати змін у думці учасників вимірюються (рис. 4).

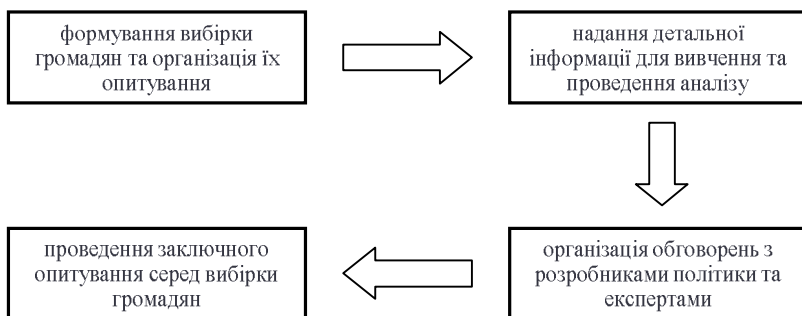


Рис. 4. Механізм проведення деліберативних опитувань
Джерело: розроблено автором

Механізм включає формування випадкової вибірки громадян та їх опитування, надсилання пакета детальної інформації про питання державної політики для вивчення та обдумування, організацію міжособистісних обговорень у малих групах з модераторами, які чергуються зі спеціальними зустрічами з експертами та розробниками політики, а також проведення заключного опитування учасників [2].

Висновки. Ускладнена соціально-економічна ситуація в Україні, низький рівень довіри до влади та зростаючі радикальні вимоги громадян мають реальну перспективу стати перешкодою

для ефективного управління країною в найближчі роки. Побудова позитивних відносин між державою та громадянами буде значною мірою залежати від практичної реалізації важливих принципів правильного управління, таких як участь громадян, справедливість та інклюзивність, націленість на досягнення консенсусу, підзвітність, прозорість та чуйність.

Україна вже має інструменти для обговорення державної політики, такі як громадські ради, публічні консультації, опитування на Єдиному державному порталі електронних послуг та в застосунку Дія. Однак, ці механізми не забезпечують достатньої деліберативності через недостатнє звернення до характеристик, які можуть забезпечити більш глибоке обговорення та узгодження рішень.

Для зміцнення демократії в Україні та укріплення належного врядування можна розглянути два напрямки: поліпшення наявних механізмів публічних обговорень шляхом додавання елементів деліберації, а також дослідження, пристосування та впровадження нових механізмів. Особливу увагу потрібно приділити систематичним діалогам з інститутами громадянського суспільства, які можуть бути корисними при вирішенні складних соціальних проблем. Важливо забезпечити систематичне використання цього механізму, враховуючи досвід попередніх діалогових заходів та публічних консультацій з деліберативним підходом.

Стаття надійшла до редакції: 22.01.23

УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Андрій Антонов: д-р наук з держ. упр., професор, професор кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна.

Ігор Приходько: д-р наук з держ. упр., професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-

публічних обговорень шляхом додавання елементів деліберативної, а також дослідження, пристосування та впровадження нових механізмів. Особливу увагу потрібно приділити систематичним діалогам з інститутами громадянського суспільства, які можуть бути корисними при вирішенні складних соціальних проблем.

Ключові слова: публічне управління, належне врядування, ефективно врядування, демократичні принципи, відкритість та прозорість, учасницька демократія, інститути громадянського суспільства, громадська участь.

Received: 22.01.23

References

1. Antonova, L.V., Antonov, A.V. & Ivashova, L.M. (2023). Informatsiino-komunikatsiini instrumenty zabezpechennia efektyvnoho vriaduvannia v Ukraini na derzhanomu ta rehionalnomu rivniakh [Information and communication tools for ensuring effective governance in Ukraine at the state and regional levels]. *Derzhavne upravlinnia ta mytne upravlinnia – Public administration and customs administration*, 1(36), 10-17 [in Ukrainian].
2. Andriychuk, T.S. (2022). Posylennia mekhanizmiv deliberyativnoi demokratii dlia nalezhnoho vriaduvannia v Ukraini [Strengthening the mechanisms of deliberative democracy for proper governance in Ukraine]. *Polityk – Politicus*, 2, 7-13 [in Ukrainian].
3. Galitsyna, N. (2020). Pryntsyipy «good governance» i «good administration» v administratyvnomu pravi [Principles of «good governance» and «good administration» in administrative law]. *Yurydychnyi biuletyn – Law Bulletin*, 13, 101-111. DOI: <http://dx.doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.13.12> [in Ukrainian].
4. Hryshyna, N.V. (2020). Pryntsyipy dobrochesnosti ta nalezhnoho vriaduvannia u publicnomu upravlinni [Principles of integrity and good governance in public administration]. *Pravo ta innovatsii – Law and innovation*, 1, 75-79 [in Ukrainian].
5. Humen, Yu. (2021). Metodolohichna osnova protsesu demokratychnoho vriaduvannia v teorii derzhavnoho upravlinnia [The methodological basis of the process of democratic governance in the theory of public administration]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-economic problems and the state*, 2(25), 681-694 [in Ukrainian].

6. Dryhulia, N. (2020). Suchasni aspekty spivpratsi orhaniv derzhavnoi vlady ta orhanizatsii hromadianskoho suspilstva v konteksti zaprovadzhennia nalezhnogo vriaduvannia [Modern aspects of cooperation between state authorities and civil society organizations in the context of the introduction of good governance]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 1, 48-57 [in Ukrainian].

7. Informatsiino-analitychni materily pro hromadskykhi rady [Information and analytical materials on public councils]. www.kmu.gov.ua Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/gromadski-radi/informacijno-analitichni-materiali> [in Ukrainian].

8. Melnyk, R.S. & Bevzenko, V.M. (2014). *Zahalne administratyvne pravo [General administrative law]*. Kyiv: Vaite [in Ukrainian].

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zabezpechennia uchasti hromadskosti u formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky» vid 03.11.2010 № 996 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On ensuring public participation in the formation and implementation of public policy from 03.11.2010 № 996]. zakon.rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-2010-%D0%BF> [in Ukrainian].

10. Pukhtynskyi, M.O. (2021). Transformatsiia vriaduvannia v Ukraini v konstytutsiino-pravovomu diskursi [Transformation of governance in Ukraine in the constitutional and legal discourse]. *Pravova derzhava – The legal state*, 32, 219-227 [in Ukrainian].

11. Shaihorodskyi, Yu. (2020). *Kryza suspilnoi doviry: superechnist mizh ochikuvanniamy ta realnistiu. Politychne pole Ukrainy v sytuatsii sotsialnoi kryzy: vlada, opozytsiia, politychni partii, hromadski orhanizatsii [The crisis of public confidence: the contradiction between expectations and reality. The political field of Ukraine in a situation of social crisis: the government, the opposition, political parties, NGOs]*. Kyiv: Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].

12. Shevchuk, B. (2012). Yevropeiski pryntsypy nalezhnogo vriaduvannia ta reforma systemy orhaniv vykonavchoi vlady v Ukraini [European principles of due diligence and reform of the system of executive authorities in Ukraine]. *Demokratyчне upravlinnia – Democratic Governance*, 9. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2012_9_8 [in Ukrainian].

13. Chambe, S. (2003). Deliberative Democratic Theory. *Annual Review of Political Science*, 6, 307-326 [in English].

14. Code of Good practice for civil participation in the decision-making process. Revised, adopted by the Conference of INGOs on 30 October 2019. *rm.coe.int* Retrieved from <https://rm.coe.int/code-of-good-practice-civil-participation-revised-301019-en/168098b0e2> [in English].

15. Dikopoulou, A. & Mihiotis, A. (2012). The contribution of records management to good governance. *The TQM Journal*, 24, 123-141. DOI: <https://doi.org/10.1108/17542731211215071> [in English].

16. European Governance. A White Paper. Commission of the European Communities. COM (2001). *ec.europa.eu* Retrieved from http://ec.europa.eu/governance/contrib_etc_en.pdf [in English].

17. Principles of Good Governance. *www.coe.int* Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/good-governance/12-principles> [in English].

18. What is Good Governance? *www.unescap.org* Retrieved from <https://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf> [in English].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Антонов Андрій Вячеславович: Державний університет «Житомирська політехніка», вул. Чуднівська, 103, м. Житомир, 10005, Україна.

Andrii Antonov: State University of «Zhytomyr Polytechnic», 103, Chudnivska str., Zhytomyr, 10005, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0003-0495-7056

Email: Antonovav75@ukr.net

Приходько Ігор Павлович: Дніпровський державний аграрний-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49000, Україна.

Ihor Prykhodko: Dnipro State Agrarian and Economic University, Serhii Yefremov Street, 25, Dnipro, 49000, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0002-1400-7348

E-mail: prihodko_igor@ukr.net

Антонова Людмила Володимирівна: Чорноморський національний університет імені Петра Могили: вул. 68 десантників, 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Liudmyla Antonova: Black Sea National University of Petro Mohyla, 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID. ORG./ 0000-0003-2975-6453

E-mail: antonovalv77@gmail.com